

Mi mennyi? - avagy milyen is a közbiztonság a Magdolna-negyedben?

Szociális városrehabilitáció, bűn, megelőzés

„- Megyek tegnap éjjel a Nagyuvaros utcában. Egyszer csak
elém áll valaki és el akarja venni a kabátomat.
- Rémes! És erre maga mit csinált?
- Szájonvertem!
- Rémes! És erre ő?
- Orbavert!
- Rémes! És erre maga?
- Én úgy tettem, mintha megint szájon akarnám venni és hirtelen
... odaadtam a kabátomat!
- Rémes!”
(Korabeli sajtó: Megyek a Nagyuvaros utcán...¹)

1 Mit is kéne mérni?

A kriminálstatisztika tudósai szerint egy település közbiztonsági helyzetének megismerése érdekében három tényezőt kellene figyelemmel kísérni:

(i) egyrészt követni kell a rendőrségi statisztika alakulását, hiszen korlátait tudomásul véve mégis ez nyújtja a legközvetlenebb képet a bűnözés alakulásáról.

(ii) másrészt, az áldozattá válás, a viktimizáció tendenciáit szükséges mérni, és bár a rendőrségi és a viktimizációs statisztika közvetlenül nem vethető össze, ezt a problémát - a nálunk fejlettebb országokban - egyebek mellett úgy hidalják át, hogy a viktimizációs felmérés szolgáltatotta legmagasabb gyakorisággal előforduló cselekmények alakulását külön is figyelemmel kísérik a rendőrségi statisztikában.

(iii) harmadrészt, regisztrálni, elemezni és értékelni kellene a média helyi bűnözésről alkotott képét, hiszen a tömegkommunikációs eszközök (hír)értékeken és érdekeken alapuló konstruált valósága döntően befolyásolja a településről alkotott képet, és minden bizonnyal az ott élők közérzetét is.

Ez a tanulmány a fenti tényezőket követve szeretné bemutatni Budapest legnagyobb összefüggő krízisterületének (szegénynegyedének, dzsumbujának, gettójának, ahogy tetszik), az un. Magdolna-negyednek a közbiztonságával kapcsolatos jelenlegi ismereteit. Mivel a kerület és így a negyed közbiztonságával kapcsolatos írott és elektronikus sajtó anyagainak értékelése nem áll rendelkezésünkre, ennek bemutatásától el kell tekintenünk. Kárpótlás gyanánt az MNP szomszédsági rendőri projektjéről szóló Kék Fény riportot² és Dr. Molnár Katalin erre (is) reagáló, Kritikában megjelent cikkeit ajánljuk az olvasó figyelmébe (Molnár, 2008, 2009).

Az alábbiakban ismertetett empirikus eredmények a józsefvárosi szociális városrehabilitációs program, az un. Magdolna negyed Program I-II. (MNP I-II.) megvalósítása során születtek. A

¹ In: Budapest Orfeum 1907-1945, egy korszak dalok, versek, jelenetek tükrében, Benedek Miklós, Császár Angéla, Szacsavay László, A Magyar Rádió felvétele (1984. november 28.) 1996 Hungaroton Classic Kft.

² Kék fény, 2008. 10. 06-i adás, amely az MTV honlapján megtekinthető.

Népszínház utca - Fiumei út - Baross utca - Koszorú utca - Mátyás tér - Nagyfuvaros utca által határolt 12 ezer lakosú³ városrészben 2005 novembere óta folyó projektet e folyóirat korábbi lapszámában Alföldi György tanulmánya mutatta be (Alföldi, 2008).

2 Kik laknak a Magdolnában és milyen körülmények között élnek?

Az itt élők szociológiai szempontú vizsgálatának első szembetűnő ténye, hogy a lakosság iskolai végzettsége alacsony. A 15-60 évesek valamivel több, mint egy harmada csupán nyolc általánossal rendelkezik (35%), s a 25-60 évesek között csupán 9% a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (1. táblázat).

A 2001. évi Népszámlálás adatai szerint a munkanélküliek száma a gazdaságilag aktív népesség számához viszonyítva a Magdolna-negyedben 40%-kal haladta meg a kerületi arányt (kerület: 8,8%), a fővárosinak pedig a kétszerese volt (főváros: 6,2%).

A rendszeres szociális támogatásokban részesülők számából kalkulált ún. lokációs indexek azt jelzik, hogy az egyes rendszeres támogatási típusokban hányszorosa a negyedben élő támogatottak aránya annak, amit a negyed lakónépességének kerületbeli aránya indokolna⁴. 2007-ben - a lakásfenntartási támogatás indexének kivételével - minden index legalább másfélszer magasabb támogatottsági igénybevételt jelzett, mint azt a lakónépesség aránya indokolná.

Az önkormányzati lakások aránya budapesti és józsefvárosi viszonylatban is kiemelkedően magas a negyedben. Az utolsó Népszámlálás időpontjában a fővárosban a lakások 9%-a, a kerületben 27%-a, a Magdolnában pedig 42%-a volt önkormányzati tulajdonban. Ez utóbbi arány az elmúlt években csökkent, 2008. év elején 36% volt.

2007-ben végzett kérdőíves felmérésünk válaszadói az utolsó Népszámlálás adataihoz képest (63%) jelentősen magasabb arányban sorolták be lakásaikat a komfortos kategóriába (79%ⁱ). Erre részben definíciósⁱⁱ, részben pedig a Népszámlálás óta végrehajtott - engedéllyel vagy anélkül elvégzett, sok esetben nem szabályosan kialakított - komfortosítások adhatnak magyarázatot.

Az Európai Unióban alkalmazott mutató szerint egy lakás akkor túlszűfolt, ha egy szobában egynél több ember él. Megdöbbentő, hogy e mutató szerint 2007-ben a Magdolna lakásainak 40%-a volt túlszűfoltnak tekinthető, hiszen a 2005. évi Mikrocenzus adatai szerint Magyarországon a lakott lakások 28%-a, Budapesten pedig 23%-a túlszűfolt (Gratzl-Szűcs, 2006). Szigorúbb feltételt alkalmaz a KSH túlszűfolttsági mutatója, ebben az esetben „szűk” a lakás, ha két lakónál több jut egy lakószobára. A negyed lakásainak 14%-a e kritérium szerint is túlszűfolt, jelentősen meghaladva a 2005-ben mért országos 4%-ot, illetve a budapesti 3%-ot (Gratzl-Szűcs, 2006).

A saját bevallása, ismeretei szerint díjhátralékkal rendelkező háztartások aránya jelentősen növekedett 2005-2007 között. Korábbi vizsgálatunkⁱⁱⁱ szerint a negyedben lakók 10%-nak volt lakáskiadásokkal kapcsolatos tartozása, ez az arány 2007-ben 17% volt. Ki kell emelnünk, hogy a saját tulajdonú lakásban lakó és díjhátralékot felhalmozó háztartások aránya jelentősen növekedett, s meghaladta ezen háztartások tizedét (12%). Az önkormányzati tulajdonú lakásokban élők közül minden ötödik vallott (tudott) rezsitartozásról (21%).

---

³ A városrész lakosságának tényleges száma ennél valószínűleg magasabb, azonban a be nem jelentett lakosok számáról (pl. önkényesek, bevándorló családok) nem rendelkezünk becslésekkel.

⁴ A lokációs indexek számításánál a lakónépességgel számoltunk. A kerület lakónépességének 14,8%-a él a Magdolna-negyedben. A háztartások aránya 14,1%, ennek használata esetén lokációs index értékei valamivel magasabbak volnának.

1. táblázat A Magdolna-negyedben lakók gazdasági és szociális körülményeinek összefoglaló táblázata

mutató	adat
A 0-8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkező személyek aránya a 15-60 évesek körében	35%
Munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva (1)	13%
A rendszeres szociális támogatásokból számított lokációs indexek (2)	1,25-2,4
Önkormányzati bérlakások aránya (3)	36%
Nem komfortos lakások aránya	21%
Túlszűfolt lakások aránya I. (EU - szobánkénti laksűrűség > 1 fő/szoba)	40%
Túlszűfolt lakások aránya II. (KSH - szobánkénti laksűrűség > 2 fő/szoba)	14%
Díjhátralékosok aránya	17%
díjhátralékosok aránya az önkormányzati bérlakásban élők között	21%
díjhátralékosok aránya a saját tulajdonú lakásban élők között	12%

Forrás: Magdolna Negyed Kérdőíves Vizsgálat, 2007 (a továbbiakban MNKV, 2007), illetve

(1) KSH Népszámlálás, 2001

(2) Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Népjóléti Osztály, 2007

(3) Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2008

3 Adatok a Józsefváros közbiztonságáról

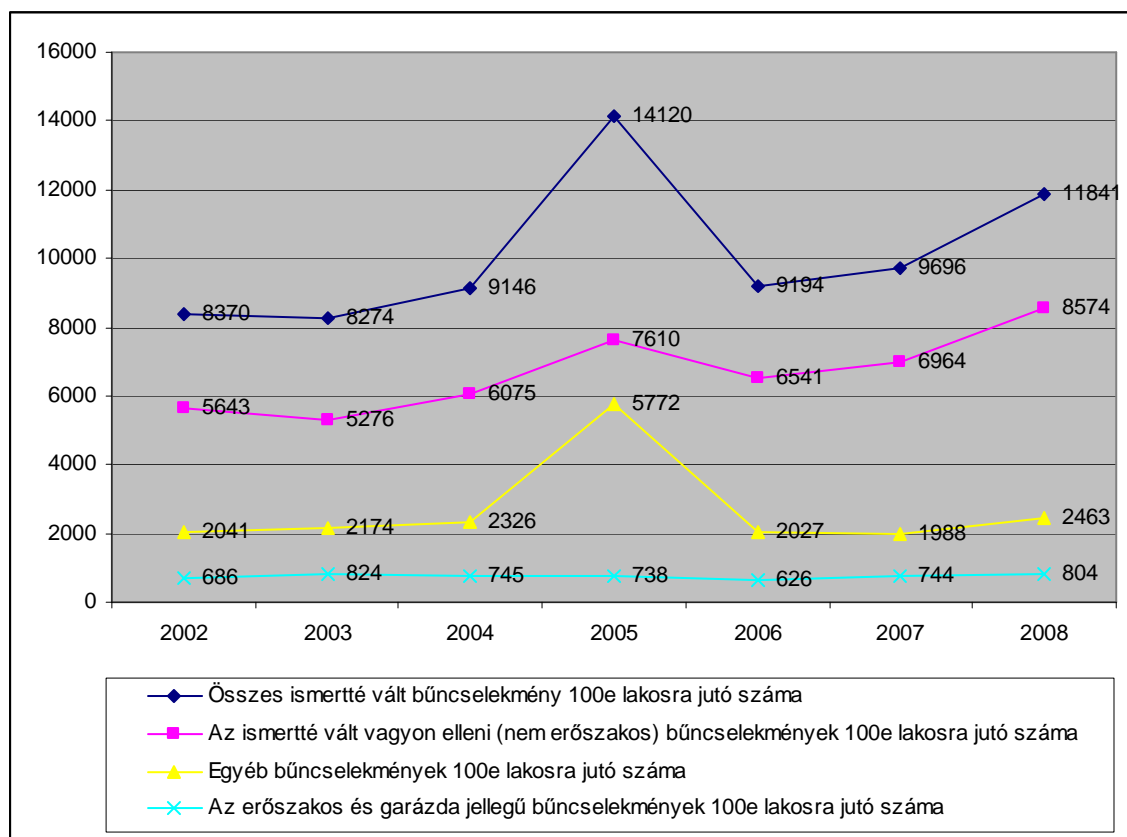
Józsefváros és a többi kerület közbiztonsági helyzetéről, viszonyáról mindenekelőtt az ismertté vált bűncselekmények százezer lakosra jutó számának alakulása alapján alkothatunk képet. Ezek az adatok az Egységes Nyomozó hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ENYÜBS, korábban ERÜBS) adatállományából származnak, amely állományba - egyebek mellett - az adott évben lezárt nyomozások alapján bűncselekménynek minősített esetek száma és jellemzői kerülnek rögzítésre (ismertté vált bűncselekmények). Az elmúlt hét év adatai alapján Józsefváros fővároson belüli helyzetével kapcsolatban az alábbi megállapításokat tehetjük:

Józsefváros 2002-2008 között magas ismertté vált bűncselekményszámmal szerepelt a kerületek rangsorában. Ez azt jelenti, hogy minden évben azok között a kerületek között szerepelt, amelyeket az adatgyűjtő és feldolgozó hivatali egység - jelenleg az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztály Statisztikai és Elemző Osztálya - a százezer lakosra jutó cselekményszámot tekintetbe véve az adott évben „magas” cselekményszámúnak sorolt be⁵. A magas cselekményszámú besorolás ellenére a kerület egyik évben sem volt a negatív rangsor első helyén.

Józsefvárosban a 2002-2003 évek közel azonos cselekményszámához képest 2004-ben növekedett a cselekmények arányszáma, 2005 évben kiugróan magas értéket ért el, majd 2006-ban visszaesett a 2004. évi szintre. Ezt követően 2007-ben és 2008-ban rendre növekedett az ismertté vált bűncselekmények száma a kerületben (1. ábra).

⁵ Az alacsony, közepes és magas kategóriákba sorolás úgy történt, hogy a kerületeket az adott évben elkövetett cselekményszámoknak megfelelően sorrendbe állították. Ezt követően alacsony minősítést kapott a legkevesebb cselekményszámmal rendelkező nyolc kerület, közepes minősítést kapott a következő nyolc kerület és magas minősítést kapott a legtöbb cselekménnyel rendelkező hét kerület (tercilisek).

1. ábra Az összes ismertté vált bűncselekmény, az erőszakos és garázda jellegű, az ismertté vált vagyon elleni (nem erőszakos) bűncselekmények és az egyéb bűncselekmények százezer lakosra jutó számának alakulása Józsefvárosban 2002-2008 között

Forrás: ENYÜBS-ERÜBS, <http://crimestat.b-m.hu>

Ha az összes ismertté vált bűncselekmények közül csak az erőszakos és garázda jellegű cselekmények százezer lakosra jutó számát vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy Józsefváros egy év (2007) kivételével 2003 óta minden évben a kerületi rangsor második helyén áll (2007-ben harmadik helyezett volt). Azaz az erőszakos bűncselekmények aránya fővárosi szinten is nagyon magas.

Az ismertté vált vagyon elleni (nem erőszakos) bűncselekmények százezer lakosra jutó számát 2002 és 2008 között tekintve, azt mondhatjuk, hogy a kerület csak 2003-ban nem került be a felső, „magas” cselekményszámú tercilisbe⁶. A kerületek - vagyon elleni cselekmények arányszámait rendező - rangsorában 2005 óta a második-harmadik helyet tölti be, 2008-ban a harmadik helyet foglalta el.

Az erőszakos cselekmények arányszámának csökkenése és a vagyon elleni cselekmények arányszámának növekedése eredőjeként 2002-2005 között, az erőszakos cselekmények aránya a vagyon elleni cselekmények számának körülbelül egy tizedére csökkent Józsefvárosban (2. ábra), s ez a tendencia úgy tűnik, azóta is érvényesül.

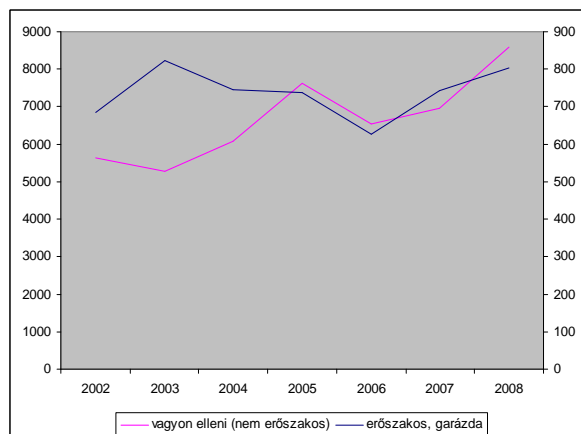
A közterületen elkövetett ismertté vált bűncselekmények százezer lakosra jutó száma 2003 óta folyamatosan nő a kerületben (3. ábra).

Az ismertté vált bűnelkövetők százezer lakosra jutó száma 2002 és 2007 között minden évben Józsefvárosban volt a legmagasabb Budapesten, 2008-ban azonban Kispest (XIX. kerület) megelőzte a kerületet. Tegyük hozzá, hogy ez az arányszám 2005 óta folyamatosan csökken a kerületben (3.

⁶ Ekkor 33 bűncselekménnyel kevesebb történt a kerületben, mint a felső harmad alsó határa.

ábra). Az elkövetők lakóhelye alapján rögzített, kiemelkedően magas kerületi statisztikai adatok értelmezésekor figyelembe kell venni a kerületbe bejelentett hajléktalanok magas számát, a kőbányai piac rendszeres, időnként kiemelt ellenőrzését, a rendőri munka eredményességét, stb. is, amelyek befolyásolják az ismertté vált bűncselekmények és elkövetők számát. E kérdésben nehéz tisztán látni, ezért tényként most csak azt kezelhetjük, hogy a kerület és így a Magdolna városrész is nyilvánvalóan sok bűnelkövetőnek nyújt állandó vagy ideiglenes otthont.

2. ábra Az erőszakos és garázda jellegű, az ismertté vált vagyon elleni (nem erőszakos) bűncselekmények százezer lakosra jutó száma Józsefvárosban 2002-2008 között*

*Az ábrán két eltérő skálabeosztású ordináta (y tengely) szerepel. A jobb oldali az erőszakos cselekmények arányszámát jelzi 100 ezer lakosra, amelynek beosztása 1/10-e a baloldalon jelzett vagyon elleni cselekmények arányszámát jelző skálabeosztásnak.

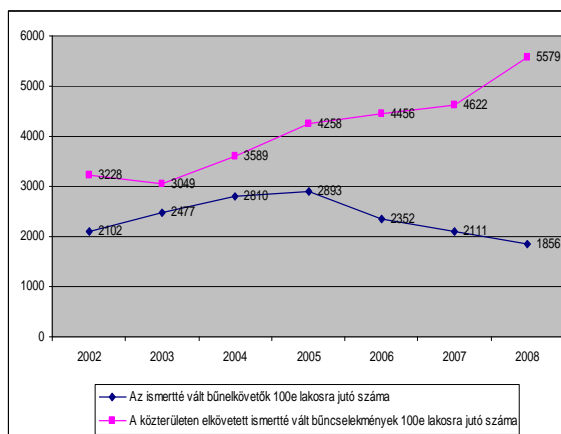
Forrás: ENYÜBS-ERÜBS, <http://crimestat.b-m.hu>

Meg kell jegyeznünk, hogy az ENYÜBS-ERÜBS fenti adatainak értékelésekor figyelembe kell venni, hogy ezek az adatok nem tartalmazzák a latenciában maradó bűncselekményeket, és mivel a számbavétel a nyomozati eljárás befejezéséhez kötődik, időben késnek az elkövetés időpontjához képest.

4 Adatok a Magdolna-negyed közbiztonságáról

Az ERÜBS rendszerétől hangsúlyozottan eltérő szemléletű adatok⁷ külön kigyűjtése alapján alkothatunk - tájékoztató jellegű - képet a Magdolna-negyed közbiztonságának helyzetéről. A nyolc kiemelt bűncselekmény (2. táblázat) kapcsán indított ügyek száma alapján úgy tűnt, hogy 2006. I. félévében a Magdolna-negyedben jobb volt a helyzet, mint a kerület többi részében: az 1000 lakosra jutó nyomozáselrendelések (ügyek) száma a kerület más negyedeiben 22, a negyedben pedig csupán 16 volt. Az egyes cselekményeket tekintve a három, személy elleni erőszakos bűncselekménytípus esetében (rablás, garázdaság, testi sértés) viszont rosszabb volt a városrész mutatója, mint a kerület egyéb területeié. A negyed tehát jelentősen hozzájárult a kerület magas erőszakos bűncselekményekre vonatkozó arányszámának kialakulásához. Hozzá kell tennünk, hogy ezek az adatok nem tartalmazzák a Teleki téri piac és a szomszédos park területét. Az itt elkövetett

3. ábra A közterületen elkövetett ismertté vált bűncselekmények százezer lakosra jutó száma és az ismertté vált bűnelkövetők százezer lakosra jutó száma 2002-2008 között Józsefvárosban

⁷ A Robotzsaru-2000 integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer adatai egyes kiemelt bűncselekmények miatt elrendelt nyomozások alapján megkezdett ügyek számára vonatkozóan.

szabálysértések és bűncselekmények alapján nyilvánvaló, hogy a tér a városrész egyik bűnügyi gócpontja⁸ („hot spot-ja”).

2. táblázat Egyes kiemelt bűncselekmények miatt elrendelt ügyek száma 2006. év I. félévében a Magdolna-negyed területén, Józsefváros más negyedeiben összesen és Józsefváros egészében

	Magdolna-negyed		Józsefváros más negyedei együtt		Jv. más negyedei és a Magdolna-negyed különbsége	Józsefváros összesen	
	db	1000 lakosra jutó nyomozáselrendelések száma	db	1000 lakosra jutó nyomozáselrendelések száma	1000 lakosra jutó nyomozáselrendelések száma	db	1000 lakosra jutó nyomozáselrendelések száma
lopás*	98	8,12	1005	14,42	6,29	1103	13,49
betöréses lopás**	24	1,99	165	2,37	0,38	189	2,31
rablás	7	0,58	26	0,37	-0,21	33	0,40
garázdaság	25	2,07	81	1,16	-0,91	106	1,30
testi sértés	13	1,08	65	0,93	-0,14	78	0,95
kábítószerrel visszaélés	12	0,99	99	1,42	0,43	111	1,36
rongálás	9	0,75	65	0,93	0,19	74	0,90
jármű önkényes elvétele***	5	0,41	45	0,65	0,23	50	0,61
összesen	193	15,99	1551	22,25	6,25	1744	21,32
lakosság, fő, 2001	12068	-	69719	-	-	81787	-

Forrás: BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság, Robotzsaru-2000 integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer

* A lopások kategóriában szerepelnek a besurranásos, a trükkös lopások, a zseblopások és a gépjárműlopások is.

** A betöréses lopás kategória tartalmazza a gépjármű feltörést is.

*** A jármű önkényes elvétele kategóriába azok az esetek kerültek, amikor a járműlopás ténye nem bizonyítható.

Jegyezzük meg, hogy negyedben igen magas a „latenciában maradó” cselekmények száma, amelyeket természetesen a fenti adatok sem tartalmaznak. Rendőrségi tapasztalatok szerint ezek a bűncselekmények elsősorban a lopások, a garázdaság, a testi sértés, a hajléktalan emberek ellen a szállókon és a közterületeken elkövetett cselekmények, az önkényes lakásfoglaláshoz kapcsolódó ügyek és a családon belüli erőszak bűnügyei. E kérdéskörre a viktimizációs eredményeink kapcsán még röviden visszatérünk.

A 2006. I. félévi, Magdolna-negyedre vonatkozó és a 2. táblázatban bemutatott adatok bizonyos fenntartásokkal összevethetők a 2009. I. félévére vonatkozó adatokkal⁹. A nyolc kiemelt

⁸ Gócpont (hot spot) illetve csúcsidőszak (hot times) akkor lesz egy területből, napszaktól, ha az ott, illetve abban az időszakban elkövetett bűncselekmények száma meghalad egy bizonyos gyakoriságot.

⁹ 2006-ban a negyedet határoló utcáknak csupán az egyik oldala került be a statisztikába.

Tekintettel arra, hogy egyes közterületi bűncselekmények esetében nehéz vagy lehetetlen az utca egyik vagy másik oldalát megkülönböztetni a számbavétel szempontjából, 2009-ben a határoló utcák mindkét oldalán történt cselekményeket regisztrálták.

bűncselekmény kapcsán indított ügyek számának legszembetűnőbb változása az erőszakos bűncselekmények - konkrétan a testi sértés, garázdaság és a rablás - számának jelentős növekedése a Magdolna városrészben.

5 Lakossági vélemények a közbiztonságról – két vizsgálat tükrében

Egy szegénynegyed kapcsán különösen érdekes szempont, hogy az ott élők hogyan érzékelik a mindennapok közbiztonságát, mennyire befolyásolja hétköznapi életüket.

A környék legfontosabb problémái

2005-ben a Magdolna és az Orczy városrészben¹⁰ 900 háztartást érintő reprezentatív kérdőíves adatfelvételt készítettünk. A Magdolnában élő megkérdezett háztartásfők (vagy házastársaik) szerint lakóhelyük környékének problémái¹¹ közül kiemelkedett a közbiztonság és a köztisztaság kérdésköre, ezeket a válaszadók (közel) fele említette (3. táblázat). A két téma vezető szerepében nincs igazi meglepetés, hiszen a városok, városrészek lakosainak elégedettségét mérő vizsgálatok általában szintén hasonló eredményre vezetnek. A kulcstémák között összességében nincs nagy különbség. A tágan értelmezett közbiztonságot, - amelybe itt beleértettük az antiszociális viselkedést, a kábítószerfogyasztást és a prostitúciót is, - 4%-kal jelölték többen, mint a köztisztaságot. A többi, konkrétan megnevezett problémacsoport (házak, lakások állapota; cigányok; hajléktalanok és a szálló) említési gyakoriságai messze elmaradtak a fentiektől, mivel csupán a válaszadók 10-13%-a jelölte ezeket a legfontosabb problémák közé. A válaszadók 12%-a úgy vélte, hogy lakóhelyének környékén nincs probléma.

A közbiztonság, köztisztaság kérdéskörével kapcsolatban két megjegyzés kívánczik ide: 2006 első nyolc hónapjában a Józsefvárosi Közterület-felügyelet által tett összes kerületi feljelentés kb. egy harmadát a Magdolna-negyedben hajtották végre. A városrészben végrehajtott „feljelentés-intézkedések” 40%-a közterületi szeszfogyasztás miatt történt, KRESZ parkolási szabályainak megszegése 35%, közterületi vizezés 14%, egyéb köztisztasági szabálysértések 7% (Biál, 2006).

A hajléktalanellátó intézményrendszer kiépítettsége tekintetében maga a kerület és különösen a Magdolna-negyed „felülreprezentált”, hiszen a 900 szállást biztosító kerületi férőhely 40%-a található Magdolnában¹². A városrész elsősorban az ideiglenes szálláslehetőséget nyújtó intézményekben bővelkedik, ezért az azokat igénybe vevő kliensek folyamatosan mozognak, vándorolnak a környéken. A központi elhelyezkedésű környék ellátórendszerének kiépítettsége, valamint további adottságai (Teleki téri piac, a Mátyás téri padok, a lakóházak nyitott kapui, elhanyagolt lakóházak és környezet) vonzzák a hajléktalan és annak tekintett embereket. A hajléktalanok magas koncentrációja és annak következményei a negyed lakóinak egy részét nagyon zavarják, különösen azokat, akik az intézmények közelében vagy a hajléktalanok által „elfoglalt” terek környékén laknak.

3. táblázat „Mi a három legfontosabb probléma a környéken?” (a Magdolna-negyed adatai)

probléma	%, válaszadók	fő
közbiztonság, bűnözés összesen Ebből:	50,6%	228

¹⁰ Az Orczy-negyed határoló utcái a következők: Baross utca - Illés utca - Korányi Sándor utca - Diószeghy S. utca - Orczy út.

¹¹ A konkrét kérdés a következő volt: „Mi a három legfontosabb probléma a környéken?”

¹² Forrás: A fővárosi hajléktalan ellátó intézmények, 2009. július, a Menhely Alapítvány Diszpécser Szolgálata

antiszociális viselkedés	11,5%	52
kábítószer fogyasztók	5,5%	25
prostitúció	4,7%	21
Köztisztaság összesen	46,8%	211
Ebből:		
kutya ürülék (emberi is)	6,2%	28
Házak, lakások állapota összesen	12,6%	57
Ebből:		
a házak állapota	11,3%	51
a lakások állapota	2,0%	9
cigányok	10,4%	47
hajléktalanok és szálló	10,0%	45
a környéken élő emberek	5,5%	25
zaj	4,2%	19
nincs probléma	12,4%	56
Válaszadók összesen, fő*	-	451

* Több válasz is lehetett, az összeg így több mint 100%.

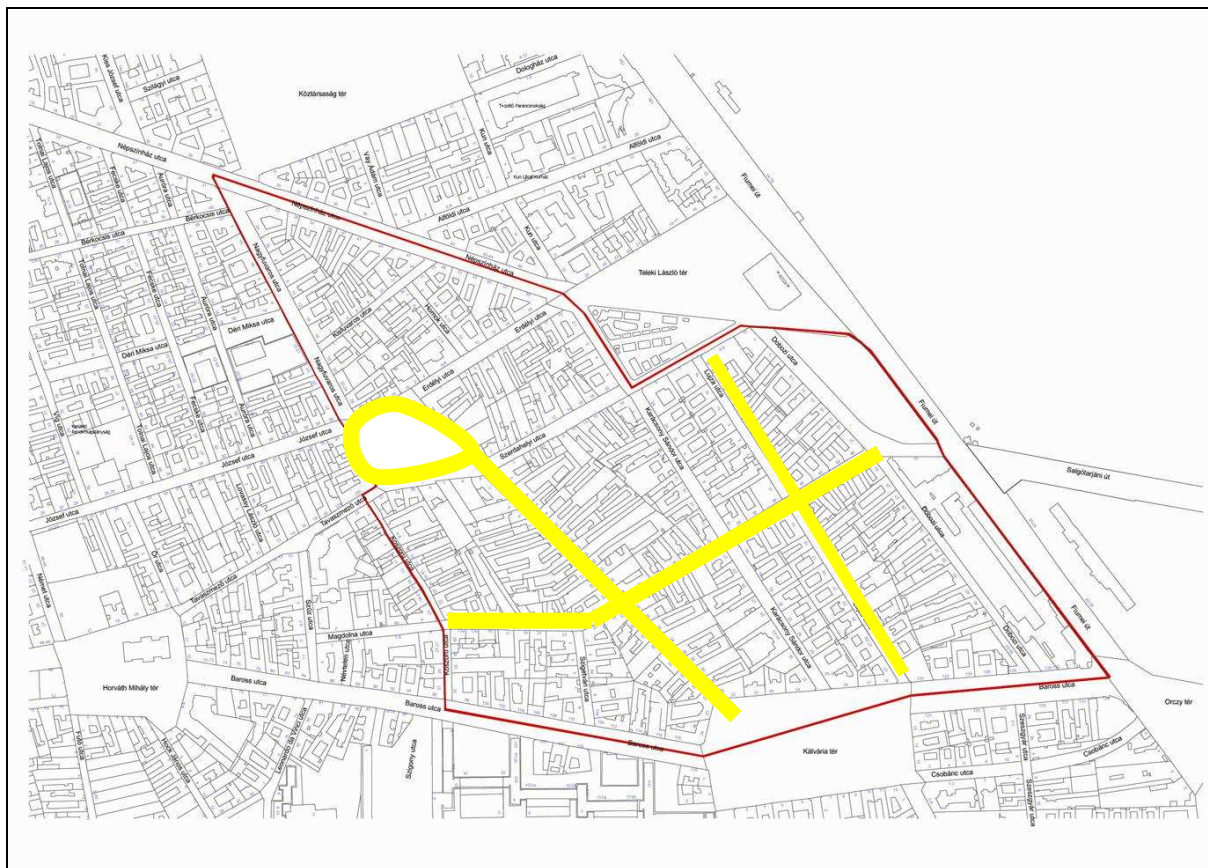
Forrás: Magdolna Negyed Kérdőíves Vizsgálata, 2005 (a továbbiakban: MNKV, 2005)

Nem biztonságos utcák és napszakok

A Magdolna-negyedben élő válaszadók 69%-a jelezte, hogy vannak a kerületnek olyan részei, amelyeket nem tart biztonságosnak („szubjektív” hot spots). Arra a konkrét kérdésünkre, hogy nevezzen meg három ilyen területet Józsefvárosban, a Magdolnában élők döntő többsége (78%) saját városrészének utcáit nevezte meg, sorrendben: a Lujza, Magdolna utcákat, a Mátyás teret és a Dankó utcát (4. ábra). Tegyük rögtön hozzá, hogy eredményeink nem bűncselekmények adatain, hanem a megkérdezettek szubjektív véleményén alapulnak. Így nem biztos, hogy a legtöbb bűncselekményt a valóságban is ott és akkor követik el, ahogyan azt a megkérdezettek elmondták. Véleményük azonban mindenképpen fontos, hiszen tükrözi, hogy a környék biztonsága, a bűnelkövetés gócpontjai és csúcsidei hogyan képződtek le gondolkodásukban.

4. ábra A Magdolna-negyed legkevésbé biztonságosnak vélt utcái

Forrás: Magdolna Negyed Kérdőíves Vizsgálat, 2005 (MNKV, 2005)

A válaszadókat megkértük arra is, hogy mindhárom általuk megnevezett terület, utca esetében határozzák meg azokat a „csúcsidőszakokat” („szubjektív” hot times), amikor azok nem biztonságosak. Az összes válasz valamivel több, mint harmada jelezte azt, hogy a területek „soha nem biztonságosak” (37%), közel harmada a 20 és 24 óra közötti időszakot (30%), ötöde pedig a 16 és 20 óra közötti időszakot jelezte veszélyes napszaknak az említett utcákban (20%).

Miért nem biztonságosak az említett utcák?

Annak érdekében, hogy képet nyerhessünk arról, vajon miből táplálkoznak a veszélyes területekkel kapcsolatos vélekedések, minden esetben megkérdeztük, miért nem tartják biztonságosnak az említett utcákat. A válaszok elemzése azt a kézenfekvőnek látszó magyarázatot erősítette meg, hogy az emberek a nem biztonságos területeket alapvetően két véleménydimenzió valamilyen kombinációja alapján ítélik veszélyesnek¹³.

(i) Az első dimenzió szerint a terület azért lehet veszélyes, mert az ott élő, megforduló emberek között „sok a rossz kinézetű gyanús alak” és hallottak arról, hogy területen bűncselekmény következett el.

(ii) A második dimenzióban a válaszadónak közvetlen tapasztalata van a területről, azaz ő maga vagy rokonai, ismerősei itt váltak valamilyen bűncselekmény áldozatává.

¹³ Az elvégzett főkomponens-elemzés két faktort eredményezett, ezek együtt a teljes variancia 55%-át magyarázták (az első 30%-ot, a második 25%-ot).

Milyen bűncselekményektől félnek az emberek?

A veszélyesnek minősített, nagy többségében a Magdolnában elhelyezkedő közterületeken a válaszadók inkább a vagyon elleni (nem erőszakos) cselekmények elkövetésétől tartottak (54%), de az erőszakos és garázda jellegű cselekmények elszენvedésétől való félelem is igen magas volt, erre a válaszok két ötöde utalt (39%).

A konkrét bűncselekmény típusokat vizsgálva negyedünk lakói e veszélyes területeken elsősorban a lopástól tartottak (39%), másrészt a bántalmazástól (20%) és a rablástól (14%). Mivel e két utóbbi bűncselekményt nem tudjuk egyértelműen elkülöníteni egymástól, fontosnak tartjuk kiemelni, hogy e két cselekmény együttesen a válaszok harmadát jelenti (34%), megközelítve a lopások említési gyakoriságát. Az ENYÜBS (ERÜBS) adatai szerint Józsefvárosban az erőszakos bűncselekmények a vagyon elleni (nem erőszakos) cselekmények körülbelül 10%-át teszik ki. A vizsgált két negyedünkben az erőszakos cselekmények áldozatává válásával kapcsolatos aggodalom 70%-a a vagyon elleni cselekmények elszენvedéséhez kapcsolható veszélyérzetnek. Tudomásul véve, hogy e két eredményt csak fenntartásokkal lehet összehasonlítani, mégis nagyon szembetűnő, hogy az erőszakkal kapcsolatos veszélyérzet hétszer nagyobb, mint amit az ENYÜBS adatai mutatnak.

Áldozatává válás a Magdolna-negyedben

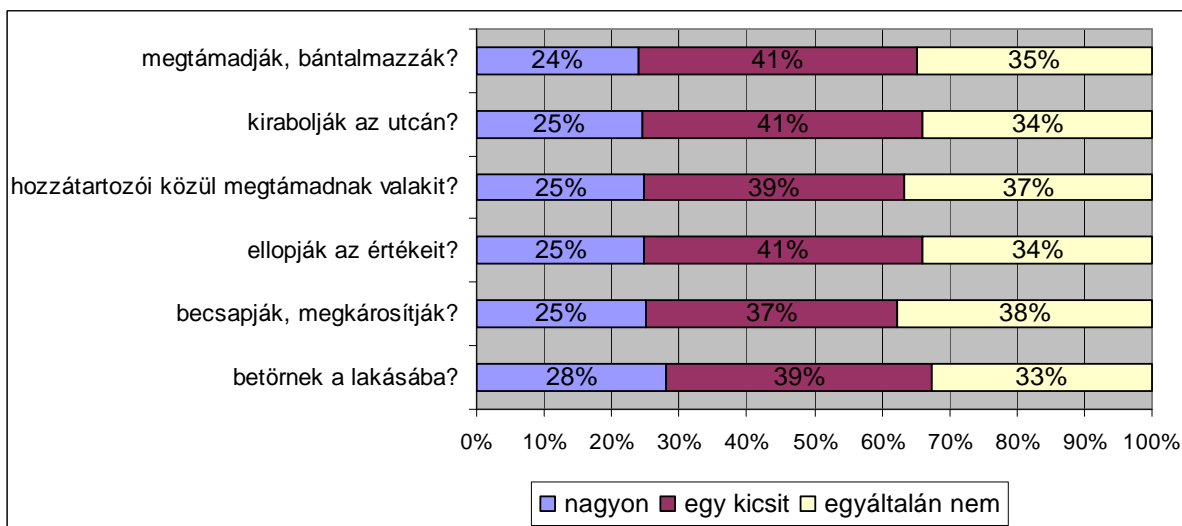
A közbiztonsági helyzet értékelését 2007. évben felvett kérdőívünkben^{iv} kétféleképpen vizsgáltuk. Egyrészt kíváncsiak voltunk arra, hogy a megkérdezett háztartásfők mennyire tartanak attól, hogy valamilyen bűncselekmény áldozatává válnak azon a környéken, ahol laknak. A bűnözéstől való „félelem” erősen szubjektív tényezője mellett rákérdeztünk arra a tényre is, hogy az adatfelvételt megelőző évben kikkel fordult elő, hogy valamilyen bűncselekmény áldozatává váltak (viktimizáció).

(a) „Félelem” az áldozattá válástól

A háztartásfők negyede „nagyon” tart attól, hogy az egyes felsorolt bűncselekmények kapcsán áldozattá válhat a környéken (5. ábra). Meglepő módon az egyes bűncselekménytípusok között lényegében nincs különbség, egyedül a lakásbetörés esetében magasabb valamivel a nagyon „aggódók” aránya (28%). A válaszadók két ötöde (37-41%) „egy kicsit” tart az áldozattá válás lehetőségétől, s kb. harmaduk pedig „egyáltalán nem” tart ettől.

A cselekménytípusok szerinti bontás hasonló relatív gyakoriságai alapján azt feltételezhetjük, hogy az áldozattá válástól való félelem/tartás nem nagyon differenciálódik cselekménytípusok szerint. Azaz, ha valaki nagyon tart attól, hogy áldozattá válik (vagy egy kicsit vagy egyáltalán nem), akkor mindenféle bűncselekmény elkövetésétől tart, s nem csak bizonyos bűncselekményektől.

5. ábra Mennyire tart Ön attól, hogy a környéken: ...

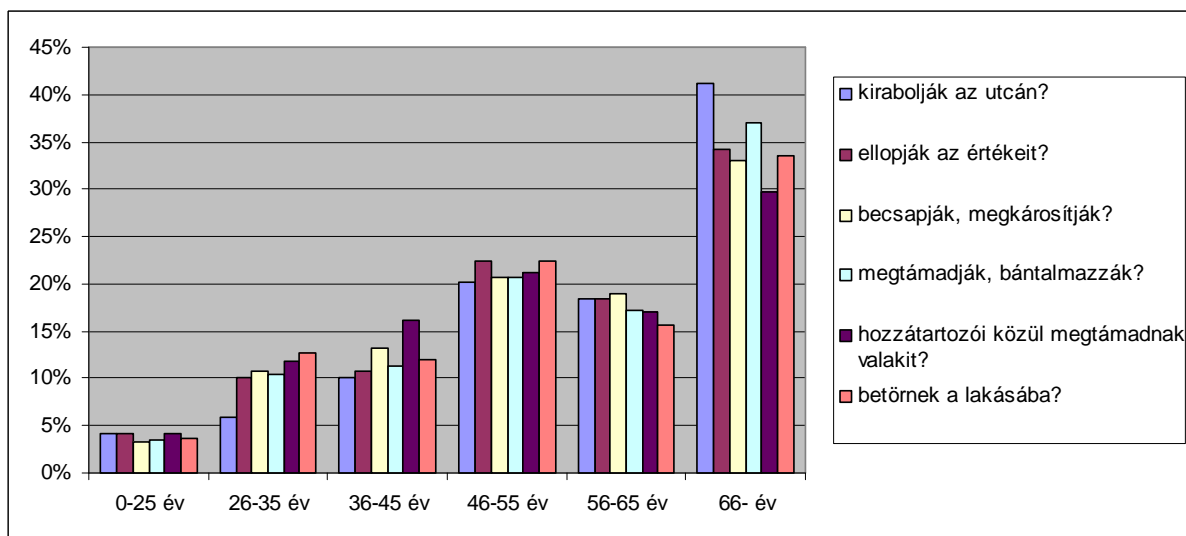
Forrás: Magdolna Negyed Kérdőíves Vizsgálat, 2007 (MNKV, 2007)

Kriminológiai evidenciának számít, hogy a nők és az idősebbek jobban tartanak az áldozattá válástól, mint a férfiak, illetve a fiatalabbak. Adataink is alátámasztják e megállapításokat, hiszen a női háztartásfők között rendre többen voltak azok, akik nagyon vagy egy kicsit tartanak a viktimizációtól. Egy kivétel mégis van, hiszen meglepő módon a nők és a férfiak között nincs szignifikáns különbség az „altruista félelem”, azaz az attól való félelem tekintetében, hogy hozzátartozóik közül megtámadnak valakit a környéken¹⁴.

Az áldozattá válástól nagyon tartó válaszadók kor szerinti megoszlását vizsgálva szembeötlő eredmény, hogy az idősebb korosztályok minden cselekménytípus esetében (szinte) rendre magasabb arányban szerepelnek, mint a fiatalabbak. Mindez azt jelenti, hogy az 56 évnél idősebb háztartásfők 47-60% közötti, a 66 évesnél idősebb korosztály tagjai 30-41% közötti arányt képviselnek ebben a válaszkategóriában (6. ábra). Érdeemes megjegyeznünk, hogy az áldozattá válástól egyáltalán nem tartó válaszadók jelentős része a 26-45 év közötti korcsoportba esik. Viszont e korcsoport fiatalabb szegmense - a tapasztalatok szerint - az áldozattá válás egyik leginkább veszélyeztetett célcsoportja.

¹⁴ A nők valamivel jobban tartanak ettől, de a különbség nem szignifikáns.

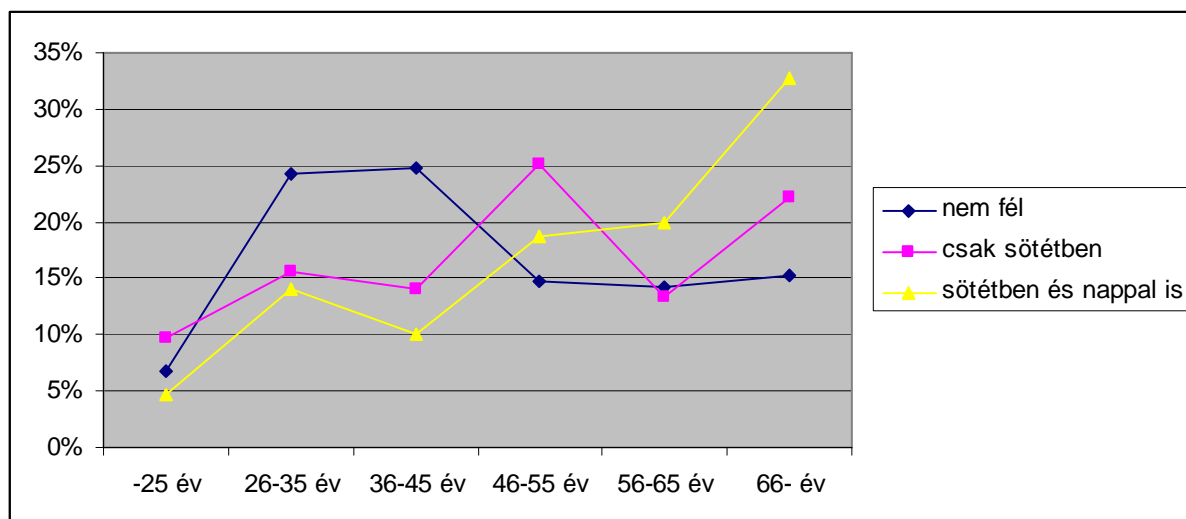
6. ábra Mennyire tart Ön attól, hogy a környéken: ...? A „nagyon” válaszok százalékos megoszlása a válaszadó korcsoportja szerint

Forrás: MNKV, 2007

A válaszadók 60%-a szerint van olyan terület otthona környékén, ahol sötétedés után fél egyedül járni. E csoport tagjainak fele, az összes válaszadó 32%-a nappal is fél bizonyos környező utcákon egyedül járni, másik fele - értelemszerűen - csak az esti-éjszakai-hajnali órákban fél magányosan tartózkodni egyes utcákban. A választ adó háztartásfők két ötöde (40%) viszont sem nappal, sem éjszaka nem fél egyedül a környező utcákban. A nem és a korosztályi hovatartozás vizsgálata ismét szignifikáns különbségeket hozott. A sötétben és nappal is egyes környékeken félelemben járókélők között rendre az idősebbek vannak magasabb arányban (7. ábra).

7. ábra Van-e olyan terület az Ön otthona környékén, ahol sötétedés után / nappal is fél egyedül járni?

Forrás: MNKV 2007

(b) Áldozattá válás a megelőző évben

A negyedbeli háztartások kicsit több mint egytizede (12%) vált valamilyen bűncselekmény áldozatává az adatfelvételt megelőző egy évben. Ez korábbi mérésünkhöz képest a viktimizációs

arány növekedését jelzi¹⁵. A kérdéses 12 hónap alatt egy cselekmény áldozatává az összes áldozat 84%-a, két cselekmény áldozatává pedig 16%-a vált.

Válaszadóink által felidézett bűncselekmények 85%-át a Magdolna-negyedben¹⁶, további 13%-át Józsefvárosban követték el. A sértetté vált családok háztartásfőinek rövid történetei alapján a 4. táblázatban bemutatott bűncselekménytípusok elkövetését azonosítottuk. A viktimizációs adatok (esetszámok) alapján azt mondhatjuk, hogy a Magdolna-negyedben elsősorban erőszakos bűncselekményeket, rablásokat és szándékos testi sértést követtek el válaszadóink ellen. A testi sértések gyakoriságától nem sokban marad el a vagyon elleni, nem erőszakos cselekmények száma sem, konkrétan a lopások és a betöréses lopások (döntően lakásbetörések) száma.

Feljelentést az esetek felében tettek az áldozatok a rendőrségen (52%), s ez az arány külön a Magdolnát vizsgálva is igaz. A lopásoknál és a testi sértéseknél ritkábban (az esetek 20%, ill. 36%-ban), a rablásoknál és a lakásbetöréseknél gyakrabban tettek feljelentést az áldozatok (az esetek 61%, ill. 67%-ban).

4. táblázat Milyen bűncselekmény áldozatává vált Ön vagy az Önnel együttélők közül valaki az elmúlt egy évben? (esetszámok, területi elhelyezkedés szerint és összesen)

Ismertté vált bűncselekmény kategóriák	Magdolna-negyed	Józsefváros egyéb területei	Bp. más kerületei	Összesen
Személy elleni bűncselekmények				
Ebből:				
- szándékos testi sértés	13	1	0	14
Házasság, család, ifj. és a nemi erkölcs elleni bcs.				
- erőszakos közöszlítés	1	0	0	1
Vagyon elleni bűncselekmények				
- lopás	10	2	0	12
ebből: gépjármű lopás				
ebből: személygépkocsi	2	0	0	2
- betöréses lopás	11	0	0	11
ebből: - gépjármű lopás				
- lakásbetörés	9	0	0	9
(- autófeltörés)	2	0	0	1
- csalás	1	0	0	1
- rablás	18	5	1	24
Egyéb, nem besorolható	1	0	0	1
Nem kívánt beszélni róla	1	1	0	2
Összesen	56	9	1	66

Forrás: MNKV, 2007

¹⁵ A 2005-ben készített adatfelvétel során - a kutatás témája miatt - 2 éves, pontosabban 28 hónapos időszakra vonatkozott kérdésseltevésünk. Ezt az időszakot vizsgálva a megkérdezett háztartásfők 14%-a említette, hogy saját maga vagy a vele együttélők közül valaki bűncselekmény áldozatává vált.

¹⁶ A bűncselekmény elkövetésének helyét a kérdező segítségével kellett besorolnia a kérdezettnek.

6 Neighbourhood Watch, avagy a Szomszédok Egymásért?

Az alkohol, a kábító-, bódítószeres fogyasztása és kereskedelme, valamint a bűnözés más formái az egyéni, családi konfliktusok, tragédiák mellett egyes lakóépületekben, különösen a tisztán önkormányzati bérházakban komoly problémát okoznak. A lakóépületeken belül az alkoholos befolyásoltság, kábító-, bódítószer hatása alatt álló és/vagy bűncselekményeket elkövető lakók félelmet keltenek, illetve konfliktusba keveredhetnek a ház más lakóival, s e konfliktusok a zajongás, hangoskodástól, a verbális erőszakon át a fizikai erőszakig terjednek. Az ettől szenvedő lakók ritkán merik szóvá tenni problémáikat közvetlenül azoknak, akik „antiszociálisan viselkednek” vagy bűncselekményt követnek el, mert félnek tőlük. Hivatalos úton is ritkán mernek fellépni, mert úgy vélik, hogy sem ők, sem családtagjaik nem kapnak megfelelő védelmet akkor, ha panaszt, feljelentést tesznek, vagy tanúskodnak ellenük. A lakók védtelenségük miatt érzik magukat tehetetlennek, a rendőrség és az önkormányzat pedig azért, mert hivatalosan nem értesül, vagy értesül, de tanúk hiányában nem tud eljárást folytatni az elkövetőkkel szemben. A „hallgatás kultúrája”, ha tetszik, a „jobb hallgatni” ökölszabálya, azért is tűnik érthetőnek, hiszen maguk a rendőrök is elismerik, hogy ilyen esetekben a feljelentő, a tanú védelmére rendelkezésre álló eszközeik, kapacitásai nem elegendőek.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy azok, akik mégis megpróbálták hivatalosan fellépni az őket félelemben tartó személyekkel szemben, valóban kockáztatták testi épségüket, életüket. Az elmúlt években két olyan negyedbeli házról szereztünk tudomást, amelyekben néhány lakó - megaláztatva az őket rettegésben tartó bűnözők uralmát - összefogott és hatósági fellépést követelt a ház nyugalmanak helyreállítása érdekében. Az ezredforduló környékén lezajlott események közös tanulsága volt, hogy a rendőrség és az önkormányzat együttes és végül eredményre vezető fellépése csak a „legmagasabb fórumokhoz” történő feljelentés hatására kezdődött meg. Hőseink győzelmének hatására indult útjára a Magdolna-negyedben az a civil kezdeményezés, amely biztosítékokat, beleszólást kér a bérházak bérlőinek kiválasztásába és érdemi, szankcionálható házirend kidolgozását és alkalmazását követeli az illetékesektől.

Fentiekkel korántsem akartuk azt állítani, hogy a negyedben nem működik a szomszédok közötti, bűnmegeelőzési, közbiztonsági célú szolidaritás. Ennek jeleivel nap, mint nap találkozunk. Érdekes adalék e témához egy a negyedben végzett, de - sajnos - nem reprezentatív vizsgálatunk, amelyben a válaszadók közel háromnegyede (71%) úgy vélekedett, hogy szükség volna a környéken biztonsággal kapcsolatos lakossági összefogásra. Azonban az ilyen jellegű lakossági összefogás megszervezésével kapcsolatban a válaszadók több mint fele nagyon szkeptikusan nyilatkozott, úgy vélte a környéken ilyen nem lehetne létrehozni (58%). Csupán két ötödük vélekedett úgy, hogy az összefogás kialakítása eredményes lehet (40%), többségük, az összes válaszadó negyede ezt csak ház szinten vélte megvalósíthatónak (26%). Vigaszt az jelenthet számunkra, hogy a biztonságos környezettel kapcsolatos összefogást igénylők több, mint fele - állítása szerint - részt venne ilyen jellegű szerveződésben (ifj. Erdősi, 2007).

7 De mi köze mindennek a városrehabilitációhoz?

A dzsentrifikációs hatással járó városrehabilitációs projektek (pl. a középső-ferencvárosi rehabilitáció vagy a józsefvárosi Corvin Sétány Projekt) megvalósításuk megkezdésekor szembesülnek a városrészek közbiztonsági helyzetével, és a megújítás kísérőjelenségeivel (pl. a kiürített épületek fosztogatása, önkényes beköltözések). Aztán a lakosság önkormányzati-hivatali vagy spontán piaci szelekciója, elköltözése, kicserélődése és az új negyedekben kiépített szituatív bűnmegeelőzési eszközök (kamerarendszerek, jó közvilágítás, biztonsági örök, növekvő nappali és éjszakai népesség) várhatóan már biztosítják a területek közbiztonságát.

A szociális városrehabilitációs programok a lakosság megtartását és az ott élők életkörülményeinek, életesélyeinek javítását tűzik ki célul. E küldetés sikerében akkor reménykedhetünk, ha olyan oktatási, képzési, foglalkoztatási, közösségfejlesztési és szociális projektek is megvalósulnak, amelyek kiegészítik a műszaki szempontból rendkívül leromlott épületállomány felújítását. Véleményem szerint, ezen eszközök alkalmazását ki kell egészíteni a szituatív bűnmegelőzés, a biztonsággal kapcsolatos felvilágosítás, az egyéni válsághelyzetek, családi krízisek enyhítésére alkalmas programok bevezetésével is.

A Magdolna városrész közbiztonsági helyzetének részletes elemzése a tanulmányban bemutatott empirikus eredmények, és a kerületi rendőrkapitányság, az önkormányzat intézményei és a polgármesteri hivatal szakembereinek részvételével működő munkacsoport egyéves tevékenységén alapszik. Az elemzés alapján kidolgozott stratégia ugyan nem került elfogadásra, azonban javasolt projektjei beépültek a Magdolna Negyed Program II. (MNP II.) alprogramjai közé. Az MNP II. Szociális és bűnmegelőzési alprogram négy, már futó projektje a következő:

(1) Bűnmegelőzési tanórák felső tagozatos tanulók számára: az áldozatok és elkövetők védelmével foglalkozó szervezetek szakemberei hitelesen és közvetlen formában tájékoztatják a fiatalokat a különböző veszélyforrásokról, azok megelőzéséről és a segítségnyújtás lehetőségeiről. Alapvető cél, hogy az előadók „megszemélyesítsék” intézményüket, kialakítsák azt a minimális tájékozottságot és bizalmat a diákokban, amely lehetővé teszi, hogy szükség esetén keressék fel és vegyék igénybe ezeket a szolgáltatásokat, illetve merjék ajánlani azoknak, akik erre rászorulnak. Előadók: BRFK Bűnmegelőzési Osztály, BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság, Félúton Alapítvány, "Jóvá Tett Hely" Közösségi Foglalkoztató, Kapocs Ifjúsági Önszolgáltató Szolgálat, Kolibri Színház, Megálló Csoport Alapítvány.

(2) Helyreállító (resztoratív) konfliktuskezelési és közösségépítési eszközöket alkalmazó szabadidős foglalkozások gyerekek részére, illetve a módszert bemutató képzés pedagógusoknak: „a resztoratív kommunikációs és problémamegoldó eszközök, technikák és szemléletmód ismertetése, bemutatása és gyakoroltatása diákokkal és pedagógusokkal egyaránt, amelyekkel könnyebbé válik a gyermekkel és a környezetével való együttműködés az iskolában, családban és a közvetlenül érintett közösségekben. A resztoratív technikák egyéni és közösségi alkalmazása létrehozza az együttműködés és a méltányosság kultúráját, amitől az iskolai környezet nem csak kezelni tudja a konfliktusokat, hanem fejleszti a diákok megfelelő önértékelését, elősegíti az aktív részvételt az őket érintő döntésekben, javítja az iskolai teljesítményeket és fejleszti a felelősségvállalási képességüket. A harmonikus együttműködések fenntartásába, illetve az esetlegesen kialakuló vitás, konfliktusos helyzetek (fel)oldásába bevonásra kerül minden érintett szereplő (diák-tanár-családtag stb.), így mindannyiuknak lehetősége nyílik az egyezségek kialakításában és fenntartásában való közreműködésre”¹⁷.

(3) Szomszédsági rendőr program: a szomszédsági és közösségi rendőri modellek kiindulópontja a szolgáltatóként működő rendőrség és az ügyfeleknek tekintett állampolgárok között párbeszéd és bizalom alapuló együttműködés. Távlati célja pedig az, hogy a közbiztonsággal kapcsolatos problémákat helyi szinten, a lakosság részvételével határozzák meg és kezeljék a szakemberek. E kooperáció alapfeltétele, hogy az adott területen szolgálatot teljesítő rendőr jól ismerje a helyi viszonyokat, a városrész sajátos mikrokultúráját, legyen ismerőse az embereknek, s mindezek alapján párbeszédet tudjon kezdeményezni az ott élőkkel. A józsefvárosi program angol, holland és olasz minták alapján került kialakításra, gyakorlati bevezetésében támaszkodik a hazai kísérletekre, pl. a pécsi „Mi rendőrünk” programra. A negyedben teljesített napi 12 órás gyalogos járőrszolgálat során a rendőrök feladata az is, hogy alakítsanak ki kapcsolatot az itt élő emberekkel, ismerjék meg a közbiztonsággal kapcsolatos véleményüket, problémáikat és nyújtsanak segítséget a problémák a kezelésében. A program figyelembe veszi a helyi jellegzetességeket és a gyakorlati működés

---

¹⁷ Forrás: a projektet megvalósító MH Líceum Alapítvány szakmai tájékoztató anyaga.

tapasztalatait is, ezen belül különösen a járőrszolgálat lakossági fogadtatását. A programban résztvevő rendőrök rendszeres kommunikációs-konfliktuskezelési képzéseken vesznek részt, annak érdekében, hogy ismerjék, értsék a negyedben élők szociális helyzetét, problémáit és könnyebben legyenek képesek kapcsolatot teremteni velük.

(4) Intenzív családtámogató és családmegtartó szolgáltatás: külföldi tapasztalatokon nyugvó kísérleti program, amely családi vagy más okok miatt krízishelyzetbe került gyermekes családok számára nyújt intenzív szociális támogatást. Elsődleges célcsoportjába azok a családok tartoznak, ahol már fennáll, folyamatban van, vagy fenyeget a gyermek(ek) védelembe vétele, vagy valamilyen rendkívüli helyzet nehezíti a család napi működését. A programban való részvétel önkéntes, a közös munka során kitűzött célokat és feladatokat a család és a szociális munkás írásos megállapodásban rögzíti. A 4-6 hétig tartó, de szükség esetén egy alkalommal 4 hétig meghosszabbítható intenzív munka során szociális munkások napi kapcsolatban állnak a családokkal, telefonon a nap 24 órájában elérhetőek.

A már futó projektek megvalósítása - partnereinkkel együttműködve - eredményesen folyik. De a jövő titka, hogy a józsefvárosi szociális városrehabilitációs program már működő és tervezett bűnmegelőzési projektjei vajon illeszkednek-e majd az országos és helyi rendészeti, önkormányzati, szociális ágazatok politikai és szakmai stratégiáinak várva várt kikristályosodásához. Vagy a gazdasági, társadalmi és politikai válság közepette végzett pótcselekvésnek tekintik majd. Amit jobb híján tettünk, hiszen, - ahogyan annak idején Bertalan László tanár úr, a Közgazdaságtudományi Egyetem szociológia oktatója tanította -, „a nem cselekvés is cselekvés”.

8 Hivatkozások és felhasznált irodalom

- Alföldi Gy., 2008: Szociális rehabilitáció a Józsefvárosban, Falu Város Régió, 2008/2. szám
- Biál Cs., 2006: A Józsefvárosi Közterület-felügyelet Magdolna-negyedben tett intézkedései és a közterületi rend megteremtése érdekében végzett egyéb tevékenysége, kézirat, 2006 szeptember
- Egedy T. (szerk.), 2005: Városrehabilitáció és társadalom, Tanulmánykötet, Szerkesztő: Egedy Tamás, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2005
- Futó P., 2003: A szociális városrehabilitáció esélyei Középső-Józsefváros és Külső-Erzsébetváros szlömösödő negyedeiben, készült a Pardes Város- és Településpolitikai Kutató és Tanácsadó Iroda és a Mixolid Tanácsadó Iroda megbízásából, 2003. szeptember 30.
- ifj. Erdősi S., 2007: Az „Egy élhetőbb és biztonságosabb Magdolna-negyedért” Bűnmegelőzési pályázat megvalósítása keretében készített lakossági kérdőíves vizsgálat, kutatási jelentés, Az adatfelvétel az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium pályázati támogatásával készült, 2007 május
- Gratzl F. - Szűcs Z., 2006: Lakások, lakáskörülmények, In: Statisztikai szemle 2006/5-6. szám, http://portal.ksh.hu/pls/portal/docs/PAGE/STATSZEMLE/STATSZEMLE_ARCHIVUM/2006_ARCHIVUM/2006_0506_ARCHIVUM/SZUCS.PDF
- Kerezi K., Finszter G., Kó J., Gosztonyi G., 2003: Nagyvárosi bűnözés, Bűnmegelőzés Budapest V., IX., és XXII. Kerületében, OKRI - Bíbor Kiadó, 2003
- László M. - Tomay K., 2002: A Westend árnyékában, In: Szociológiai szemle 2002/3. szám, 66-90. o.
- Molnár K., 2008: Hová leszel, újságírói tisztesség? Találkozásaim a magyar médiával KRITIKA - 2008. december (http://www.kritikaonline.hu/kritika_08december_MOLNAR.html)

Molnár K., 2009: Van (még) tisztességes újságírás! KRITIKA - 2009. május

(http://www.kritikaonline.hu/kritika_09majus_molnar.html)

Pardes, 2003: Keleti Kapu program első szakasz: problémafeltárás,

<http://mek.oszk.hu/06000/06053/index.phtml>

Városkutatás, 2004: A szociális városrehabilitáció: koncepció, eszközrendszer és modellkísérletek, Budapest, 2004

ⁱ A lakáson belüli fürdőszoba (zuhanyozó) és WC létezésére vonatkozó kérdések alapján készített komfortfokozat besorolás még ennél is magasabb komfortos arányt jelez (86%).

ⁱⁱ A 2001. évi Népszámlálás során a lakások komfortfokozat szerinti besorolását több kritérium összesítése alapján készítették el a statisztikusok, s ezen adatok szerint a negyed lakásállományának 63%-a volt komfortos vagy összkomfortos lakás. A szigorú kritériumrendszer alkalmazása miatt feltételezhetjük, hogy az addig utólagosan komfortosított negyedbeli lakások WC-vel és fürdőszobával/zuhanyfülkével való ellátottsága ellenére sem kerültek a census legalább komfortos kategóriájába.

ⁱⁱⁱ Az empirikus kérdőíves vizsgálat az Igazságügyi Minisztérium és a Józsefvárosi Önkormányzat támogatásával készített bűnmegelőzési kutatás keretében, Józsefváros két krízisterületén, a Magdolna-negyedben és az Orczy-negyedben került felvételre 2005 áprilisában. Az összesen 900 lakásra kiterjedő kérdőíves vizsgálat elemszámából 523 kérdőív készült a Magdolna-negyedben, amely az ott található lakóegységek 9%-át érintette. A minta a 2001. évi Népszámlálás lakóegységei (lakások és lakott nem lakáscélú helyiségek) közül történő véletlen kiválasztással készült, amit a KSH Népszámlálási főosztálya, az adatfelvételt a Monitor Társadalomkutató Intézet és Módszertani Központ Kft. készítette.

^{iv} A személyes lekérdezéssel elkészített kérdőíves vizsgálat 495 Magdolna-negyedbeli lakásban készült az ott élő háztartásfővel vagy annak házastársával, élettársával. Az adatfelvétel 2007 októberében fejeződött be. A kiválasztás során a negyed lakásaiból választottunk véletlen mintát, így mintánk közvetlenül a negyed lakásállományát, közvetve az ott élő háztartások helyzetét reprezentálja.